

Usikkerhed er en vækstbarriere for 6 ud af 10 virksomheder

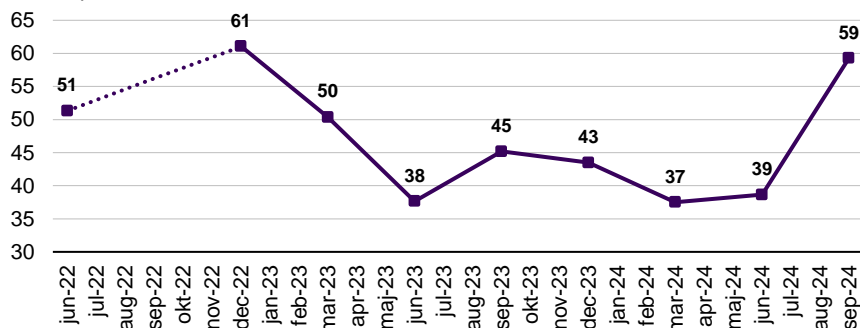
Usikkerhed er nu den største vækstbarriere for danske virksomheder. 6 ud af 10 ser det som en af de største barrierer. Det er særligt de makroøkonomiske forhold, som udgør en betydelig usikkerhed for virksomhederne. Desuden bekymrer mange sig om internationale forhold såsom forsyningssikkerhed samt risiko for handelskrig.

6 ud af 10 virksomheder anser usikkerhed som en barriere for vækst

Usikkerhed i verden er taget til siden COVID-19, og det mærkes nu tydeligt på danske virksomheders vækstmuligheder. Højere renter, forstyrrede forsyningskæder, krig i Ukraine og Mellemøsten samt

Usikkerhed er en vækstbarriere for 6 ud 10 virksomheder

Andel af virksomheder, der angiver usikkerhed (bl.a. geopolitisk udvikling, udvikling i renter og priser) som en barriere for vækst
Andel, procent

Anm: Svar på spørgsmålet: "Hvilke eksterne barrierer hæmmer din virksomheds udviklingsmuligheder i Danmark det næste år? Angiv gerne flere svar." Figuren viser andelen af virksomheder, der har svaret usikkerhed som en blandt de i alt seks forskellige valgmuligheder. Tallene er beskæftigelsesvægtet.
Kilde: DI's virksomhedspanel

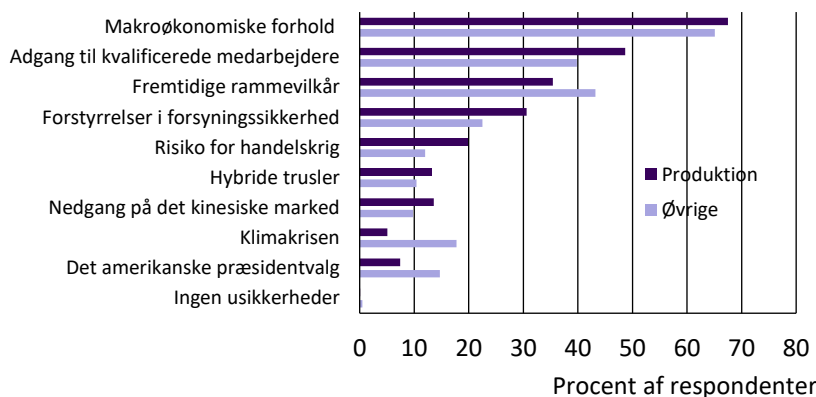
frygten for en global handelskrig har skabt et usikkert miljø. I en ny undersøgelse fra september 2024 blandt 500 medlemmer af Dansk Industri svarer 6 ud af 10, at usikkerhed hæmmer deres vækst – en markant stigning siden juni 2024 og en tilbagevenden til det meget høje niveau fra ultimo 2022.

2 ud af 3 peger på makroøkonomiske forhold som en væsentlig usikkerhedsfaktor

Virksomhederne peger især på makroøkonomiske forhold som en stor trussel. To tredjedele af de adspurgte ser disse forhold som værende blandt de største usikkerhedsfaktorer, hvilket synes naturligt i lyset af geopolitisk usikkerhed og usikkerhed bag renteniveauet.

Bekymring om handelskrig og forsyningssikkerhed

Svar på spørgsmålet: Hvilke usikkerhedsfaktorer vurderer du som værende største for din virksomhed de kommende år?

Anm.: Tallene er beskæftigelsesvægtet.

Kilde: Svar fra DI's virksomhedspanel tredje kvartal 2024. 501 respondenter i alt, heraf 204 produktionsvirksomheder.

3 ud af 10 anser forsyningssikkerhed som usikkerhedsfaktor

Forsyningssikkerhed er også et ømt punkt, især blandt produktionsvirksomheder, hvor 3 ud af 10 ser det som en væsentlig usikkerhedsfaktor. Fokus på kritiske råmaterialer (som EU's Critical Raw Materials Act) og energikrisen i Europa kan spille en rolle her. Dertil kommer usikkerhed om forsyningskæder, bl.a. skabt af usikkerhed bag transportmuligheder som følge af piraterne i Yemen og senest strejke på østkysten i USA.

Handelskrig skaber usikkerhed blandt produktionsvirksomheder

2 ud af 10 produktionsvirksomheder angiver, at frygten for en handelskrig efter det amerikanske valg er en væsentlig usikkerhedsfaktor. Dette er dog en langt mindre bekymring for andre typer virksomheder, da højere toldsætter primært rammer vareeksporten, som især påvirker produktionssektoren.

Færre virksomheder bekymrer sig om klimapolitikken

Overraskende ser det ud til, at usikkerheden omkring klimakrisen er beskeden – især blandt produktionsvirksomheder. Det kan skyldes, at rammerne nu er tydeligere, bl.a. med CO2-afgiften på industrien, om end der stadig er en række elementer fra den aftale, som endnu ikke er endeligt på plads.

Usikkerhed bag handelspolitik har været stigende siden Trumps første embedsperiode

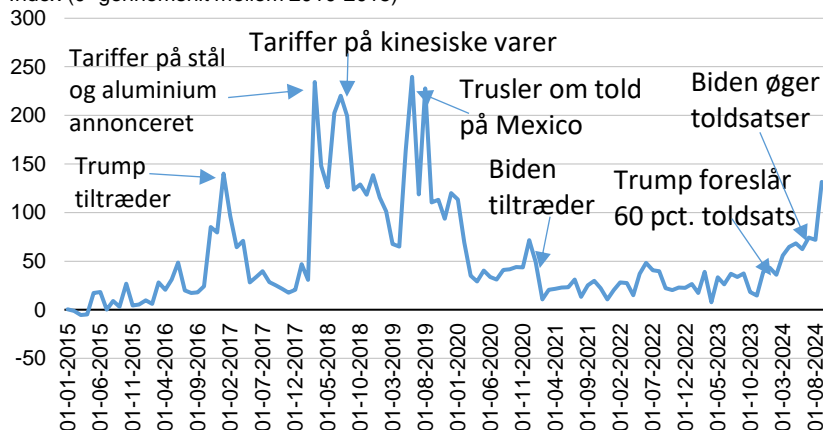
Den globale usikkerhed bag handelspolitikken er stigende

Den stigende usikkerhed kan i høj grad henføres til, at usikkerheden omkring handelspolitikken er stigende. Denne usikkerhed har været en udfordring for danske virksomheder siden Trumps første præsidentperiode, og det tog især fart i 2018, da de første forhøjede toldsatser på kinesiske varer blev annonceret. Dette afspejles tydeligt i det globale usikkerhedsindeks for handelspolitik, hvor perioden 2018-2020 var præget af markant usikkerhed.

Usikkerheden bag global handelspolitik er tiltagende igen

Udvikling i handelsusikkerhedsindex

Index (0=gennemsnit mellem 2010-2015)

Anm.: Indekset er baseret på tekst fra amerikanske aviser, og kan derfor have en tendens til primært at udtrykke amerikansk usikkerhed.

Kilde: Caldara, Dario, Matteo Iacoviello, Patrick Molligo, Andrea Prestipino, and Andrea Raffo (2020), "The Economic Effects of Trade Policy Uncertainty," *Journal of Monetary Economics*, 109, pp.38-59.

I Bidens embedsperiode har der været ro på handelspolitikken, men det ser ud til at ændre sig i løbet af 2024

Under Biden er der kommet en smule ro på, men usikkerheden ligger stadig over niveauet fra tiden før Trump. 2024 har dog ændret billedet. Trumps varsling om en 60 procent told på kinesiske varer og 10 procent på varer fra resten af verden har skruet usikkerheden op igen. Samtidig har Biden hævet flere toldsatser, blandt andet på kinesiske elbiler, hvilket har tilføjet endnu et lag af usikkerhed for danske virksomheder. Især i september 2024 er usikkerheden

Stigende toldsatser kan mindsker dansk beskæftigelse med op til 30.000 personer

steget eksplosivt – sandsynligvis som reaktion på det amerikanske valg.

Stigningerne i toldsatser, som Trump har varslet, kan have vidtrækkende konsekvenser for dansk økonomi. En nylig analyse viser¹, at Trump's handelspolitik i værste fald vil mindske dansk beskæftigelse med 30.000 personer og 85 mia. kr.

Også i EU er man begyndt at indføre straftold på udvalgte varer

Usikkerhed om handelspolitikken er ikke isoleret til kun USA. Også EU har startet en agenda, hvor man hæver toldsatser på udvalgte varer. Det seneste eksempel er straftold på kinesiske elbiler, der i den seneste tid har udkonkurreret europæiske bilforhandlere.

Usikkerheden bag pengepolitikken har været tiltagende siden COVID-19

Usikkerheden om renteniveauet samt geopolitisk uro er stigende

En central makroøkonomisk usikkerhedsfaktor er den pengepolitik, der føres i USA såvel som ECB. Fra finanskrisen og frem til COVID-19 holdt den amerikanske centralbank renten stabil, men det ændrede sig markant efter pandemien, hvor renten først blev sænket for at stimulere økonomien.

Rentestigninger i 2022 og 2023 forstærkede usikkerhed som barriere for vækst

Som reaktion på forstyrrelser i forsyningskæderne og stigende inflation hævede centralbanken renten 11 gange mellem marts 2022 og juli 2023 – fra 0,5 til 5,5 procent. Denne drastiske rentestigning har skabt massiv usikkerhed.

Usikkerheden bag pengepolitikken er igen stigende

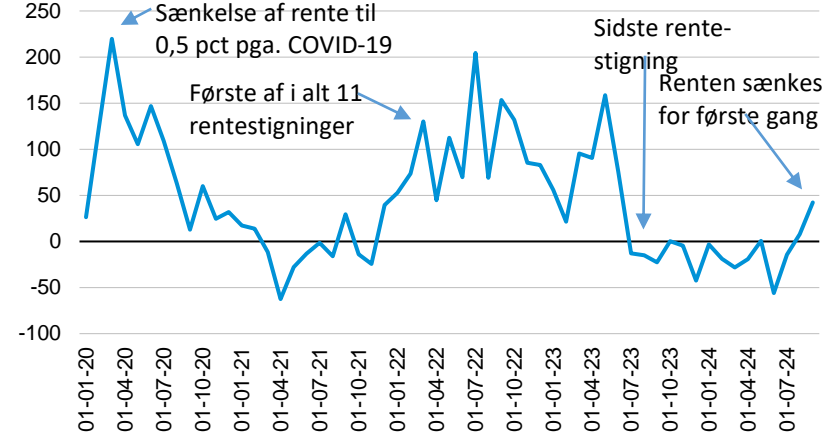
Efter et år, hvor usikkerhed har været en lidt mindre barriere for vækst, er vi nu tilbage på niveauet fra slutningen af 2022. Foruden usikkerhed bag handelspolitikken kan det til dels skyldes, at usikkerheden bag renten er stigende. Det har længe ligget i kortene, at renten skulle sænkes. Det blev indfriet i løbet af september måned, hvilket reflekteres i usikkerhedsindekset bag den amerikanske pengepolitik.

¹ Se DI-analysen, 2024, "Handelskrige kan svække dansk økonomi med 85 mia. kr."

Usikkerhed bag FED renten på vej opad igen

Usikkerhedsindeks for USA's pengepolitik

Indeks (0=gennemsnit fra 2010-2019)

Kilde: "Measuring Economic Policy Uncertainty" by Baker, Bloom and Davis.

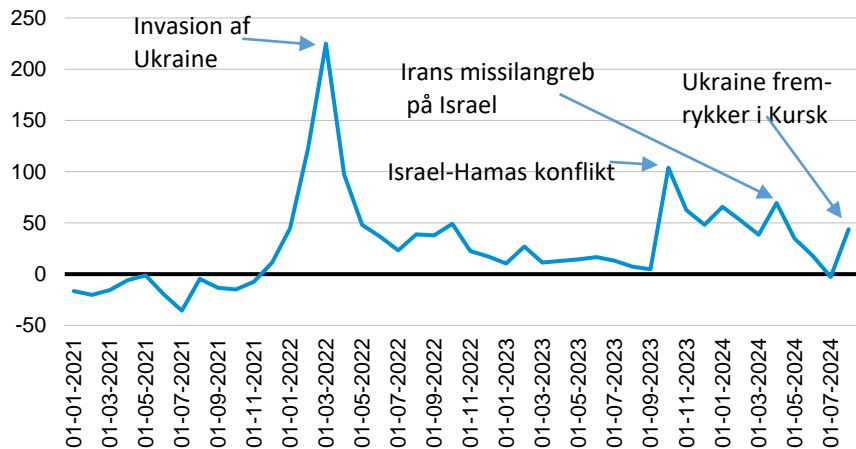
Geopolitisk usikkerhed er stigende

Det kan også skyldes, at den geopolitisk usikkerhed fortsat er høj og stigende. Siden Rusland invaderede Ukraine i 2022, har den globale uro været markant højere end gennemsnittet for 2010-2019. Verden er blevet langt mere ustabil. Krigen i Mellemøsten og Ukraines offensiv i Kursk-regionen har kun skruet op for usikkerheden, hvilket kan aflæses direkte i det globale geopolitiske risikoindeks.

Geopolitisk risiko er stiaende

Globalt geopolitisk usikkerhedsindeks

Indeks (0=gennemsnit fra 2010-2019)

Kilde: Caldara, Dario and Matteo Iacoviello (2022), "Measuring Geopolitical Risk," American Economic Review, April, 112(4), pp.1194-1225.

7 ud af 10 eksportvirksomheder bekymrer sig om makroøkonomiske forhold

Primært eksportvirksomheder ser handelskrig som en trussel

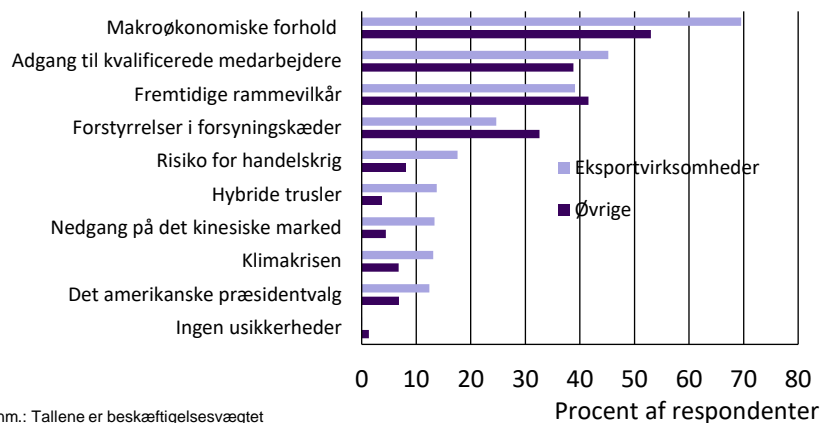
Store og eksporterende virksomheder bekymrer sig mest

Der er (ikke overraskende) en klar tendens til, at eksportvirksomheder er mere bekymrede for usikkerhed, især når det gælder internationale forhold. 7 ud af 10 eksportvirksomheder peger på makroøkonomiske forhold som en væsentlig usikkerhedsfaktor.

Det er også primært eksportvirksomheder, der ser handelskrig som en alvorlig trussel. Det er logisk, da højere toldsatser i første omgang vil ramme dem, der er afhængige af eksportmarkedet.

Eksportvirksomheder bekymrer sig om internationale forhold

Svar på spørgsmålet: Hvilke usikkerhedsfaktorer vurderer du som værende største for din virksomhed de kommende år?

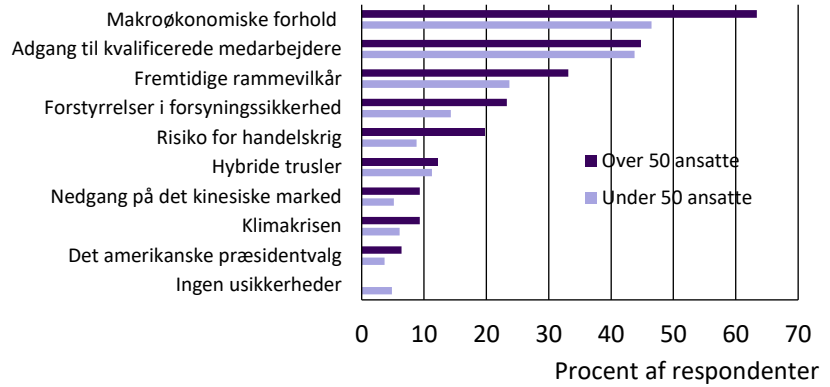

Store virksomheder har flest usikkerhedsfaktorer

På tværs af alle usikkerhedsfaktorer er det tydeligt, at en større andel af virksomheder med over 50 ansatte ser usikkerhed som en udfordring, sammenlignet med de mindre virksomheder. Deres svar minder i høj grad om eksportvirksomhedernes, hvilket primært skyldes, at det ofte er de større virksomheder, der har stor eksport.

Store virksomheder har flest usikkerhedsfaktorer

Svar på spørgsmålet: Hvilke usikkerhedsfaktorer vurderer du som værende største for din virksomhed de kommende år?

Kilde: Svar fra DI's virksomhedspanel tredje kvartal 2024. 501 respondenter i alt, heraf 329 med under 50 ansatte.